

Lekmannarevisorerna granskar

**UMEÅ KOMMUN
VÄSTERBOTTENS MUSEUM AB**

Grundläggande granskning 2024

1. Inledning och bakgrund

Kommunrevisionen granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt kommunallagens 10 kap. 2–6 §§, även verksamheten i dessa juridiska personer.

Lekmannarevisorn ska, enligt aktiebolagslagens 10 kap 3 § granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Enligt God revisionssed 2022 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- Granskning av måluppfyllelse.
- Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen är inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om bolagsstyrelserna har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till ägardirektiv, mål och andra styrdokument/beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionssed, samt risker som framkommit i lekmannarevisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2024.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den grundläggande granskningen är att ge lekmannarevisorerna underlag för sitt uttalande i granskningsrapporten där uppgiften är att bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med en tillräcklig intern kontroll.

De övergripande revisionsfrågor som granskningen avser att besvara är:

- Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, mål, beslut och övriga styrdokument som fullmäktige fastställt?
- Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?
- Arbetar styrelsen strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser Västerbottens Museum AB och är avgränsad till verksamhetsåret 2024. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse behandlat årsbokslut/verksamhetsuppföljning för 2024

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för lekmannarevisorernas slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av kommunallagen och aktiebolagslagen (8 kap. 4 och 8 §§ som reglerar styrelsens och VD:s ansvar samt:

1.3.1 Bolagsordning (1996-12-18)

Bolaget ska bedriva museiverksamhet och därmed förenlig kultur- och kunskapsfrämjande verksamhet som huvudsakligen rör Umeå kommun eller Västerbottens län. Bolaget är delägt av Umeå kommun via Umeå Kommunföretag AB (60 procent) och Region Västerbotten (40 procent).

1.3.2 Generella ägardirektiv (2021-11-29)

Fullmäktige antog i november 2021 generella ägardirektiv för styrning av de kommunala bolagen. De generella direktiven innehåller krav och riktlinjer för samtliga hel- eller majoritetsägda bolag i bolagskoncernen och avser bland annat:

- Efterlevnad av lagar och målstyrning från fullmäktige
- Innehåll och form för bolagsstyrelsens arbetsordning
- Innehåll och form för VD-instruktion
- Uppföljning och rapportering

1.3.3 Specifika ägardirektiv

Bolaget ska enligt ägardirektivet samla, bevara, utveckla, levandegöra och öka tillgängligheten till länets materiella och immateriella kulturarv och därvid knyta samman historia, nutid och framtid. Bolaget ska bedrivas enligt den kommunala självkostnadsprincipen och ickevinstdrivande principen med målsättningen att resultatet efter finansnetto uttryck positivt som ett snitt under tre år.

Bolaget ska enligt ägardirektivet upprätta en plan med strategiska mål och visioner för en lämplig tidsperiod och budget för kommande år. Bolaget ska även ha en internkontrollplan.

1.3.4 Riktlinjer för aktiverande styrning (2021-03-09)

Enligt riktlinjer för aktiverande styrning ansvarar bolagen för att upprätta den verksamhets- respektive bolagsstyrning de bedömer är nödvändig för att hantera grunduppdrag, tilldelade inriktningsmål och eventuella tilläggsuppdrag.

Vid utformandet av och bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har bolagen krav att följa lagstiftningar och beslut från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen.

1.3.5 Riktlinjer för internkontroll (2011-09-26)

Kommunens dokument för riktlinjer för intern styrning och kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risikanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risikanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska bolagsstyrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras interna kontroll har varit tillräcklig.

1.4 Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av fakta och iakttagelser (till exempel via styrelsens protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut). Dialoger har genomförts med VD och styrelsens presidium två gånger under året. Avstämningar har genomförts med bolagets auktoriserade revisor.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende verksamhetsstyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Fastställt en verksamhetsplan som baseras på bolagsordning och ägardirektiv	✓	Styrelsen beslutade 2024-01-17 § 9 om strategiska mål för 2024-2027.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	✓	Enligt uppgift ska styrelsen behandla årsredovisningen vid sammanträdet 2025-03-20. Av årsredovisningens förvaltningsberättelse framgår uppföljning av måluppfyllelse avseende mål från ägardirektiv samt strategiska mål för 2024-2027.
Uppnår grunduppdrag enligt ägardirektivet	✓	Bolaget redovisar en i allt väsentligt god måluppfyllelse enligt årsredovisningen.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från grunduppdrag, inriktningsmål och ev. tilläggsuppdrag	ET	Inga tydliga behov av åtgärder föreligger då bolaget redovisar god måluppfyllelse avseende verksamheten.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Övriga iakttagelser

Bolagets uppföljning av de strategiska målen med tillhörande delmål och aktiviteter sker i löptext i årsredovisningen. Uppföljningen kan tydliggöras genom att på ett tydligare sätt följa upp de olika målen med tillhörande delmål och aktiviteter som framgår av Strategiska mål 2024-2027.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att styrelsen har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål, beslut och styrdokument som fullmäktige har fastställt. Bedömningen baseras på att styrelsen har fattat beslut om strategiska mål för 2024-2027. Verksamheten har följts upp löpande samt i årsredovisningen. Uppföljningen av mål med tillhörandedelmål och aktiviteter från Strategiska mål 2024-2027 kan dock tydliggöras i årsredovisningen.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende ekonomistyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år	✓	2023-12-11 § 8
Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	2024-05-24 § 8, tertial 1 2024-09-19 § 8, tertial 2 Bolaget redovisar per 31 augusti ett resultat före skatt på +1,7 mnkr.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	Enligt uppgift ska styrelsen behandla årsredovisningen vid sammanträdet 2025-03-20.
Når måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Bolaget ska enligt ägardirektivet bedrivas enligt den kommunala självkostnadsprincipen och icke-vinstprincipen med målsättningen att resultatet efter finansnetto uttryckt som ett snitt under tre år ska vara positivt. Resultatet efter finansiella poster uppgår till: 2022: 2 171 tkr 2023: 274 tkr 2024: 850 tkr Målet är därmed uppfyllt. Styrelsen följer inte upp målet i årsredovisningen och gör ingen bedömning om målet är uppfyllt eller inte. Årets resultat före skatt uppgår till 423 tkr, att jämföra mot budgeterat resultat före skatt på -300 tkr.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	ET	Inga tydliga behov av åtgärder föreligger då bolaget redovisar god måluppfyllelse avseende ekonomin.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Bedömning

Vi bedömer att styrelsen har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Bedömningen baseras på att styrelsen har antagit en budget och följt upp den via tertialrapporter samt årsredovisning. Bedömningen baseras även på att styrelsen når god måluppfyllelse avseende ekonomin. Enligt vår bedömning kan styrelsens bedömning om bolaget uppfyllt det ekonomiska målet från ägardirektivet tydliggöras.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende intern kontroll under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Genomfört en riskanalys	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys.
Beslutat om kontrollmoment utifrån identifierade risker	✓	2023-12-11 § 12
Följt upp resultatet av genomförda kontrollmoment	✓	2024-09-19 § 9
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	✓	Åtgärder framgår av uppföljningen av internkontrollplanen för de kontroller som visat avvikelser.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Bedömning

Vi bedömer att styrelsen arbetat strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Bedömningen baseras på att styrelsen har antagit en internkontrollplan och följt upp den. Bedömningen baseras även på att uppföljningen visar vilka åtgärder som har vidtagits vid identifierade brister.

3. Sammanfattande bedömning

Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av sin verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, mål, beslut och övriga styrdokument som fullmäktige fastställt?	Ja	Vi bedömer att styrelsen har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål, beslut och styrdokument som fullmäktige har fastställt. Bedömningen baseras på att styrelsen har fattat beslut om strategiska mål för 2024-2027. Verksamheten har följts upp löpande samt i årsredovisningen. Uppföljningen av mål med tillhörande delmål och aktiviteter från Strategiska mål 2024-2027 kan dock tydliggöras i årsredovisningen.
Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?	Ja	Vi bedömer att styrelsen har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Bedömningen baseras på att styrelsen har antagit en budget och följt upp den via tertialrapporter samt årsredovisning. Bedömningen baseras även på att styrelsen når god måluppfyllelse avseende ekonomin. Enligt vår bedömning kan styrelsens bedömning om bolaget uppfyllt det ekonomiska målet från ägardirektivet tydliggöras.
Arbetar styrelsen strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?	Ja	Vi bedömer att styrelsen arbetat strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Bedömningen baseras på att styrelsen har antagit en internkontrollplan och följt upp den. Bedömningen baseras även på att uppföljningen visar vilka åtgärder som har vidtagits vid identifierade brister.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi bolaget att:

- Tydliggöra uppföljningen av mål med tillhörande delmål och aktiviteter från Strategiska mål 2024-2027
- Tydliggöra uppföljningen av det ekonomiska målet från ägardirektiv.

Mars 2025

Hannes Lönnqvist
Granskare
EY

Lydia Andersson
Projektledare
EY

Per Stålberg
Kvalitetssäkrare
EY